

KKTC

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI
2000-2001

1958-1974 DÖNEMİNDE
KIBRIS TÜRK HALKININ MÜCADELESİ

Danışman
Doç. Dr. Bülent Yorulmaz

MEHMET MAVİOĞLU
970499

LEFKOŞA, 2001

GİRİŞ

Ben Kıbrıs olayları'nı genel olarak dört safhada incelemek istiyorum. Birinci safha 1958-1960 tarihlerini kapsayan ve bugün Türk Mukavemet Teşkilatı olarak bilinen (TMT) ile E.O.K.A olarak adlandırılan Rum teşkilatına karşı direnişi kapsayan safadır.

İkinci safha 1960-1963 Kıbrıs Cumhuriyet yılları'nı kapsayan süredir. Rum liderliğinin Kıbrıs Cumhuriyeti'ni bir Rum Cumhuriyetine nasıl dönüştüreceğini planladığı ve buna yönelik hazırlıkların yapıldığı süreci kapsamaktadır.

21 Nisan 1966 tarihli Paris Gazetesinde ilk defa ifşa edilen ve bugün Akritas Planı olarak nitelenen planda Enosis'e ulaşmak için Kıbrıs'ta ve Dünyada izlenecek siyasi ve sakeri taktik. Dış Dünyanın hangi yalanlarla nasıl aldatıldığı, olayların nasıl çarptırıldığı, E.O.K.A. terörislerinin Türkleri bir gecede nasıl imha edeceği belirtilmektedir. 1960-1963 yılları arasındaki süre Akritas Planı olarak bilinmektedir.

Üçünü safha ise 1963-1974 yıllarını kapsayan devredir. Bu süreç

Kıbrıs Türkleri'nin geçirdiği en çetin, en zor ve en acılı dönemdir.

Dördüncü ve son safha olarak da 20 Temmuz 1974 Mutlu Barış Harekatı ve bunun neticesinde doğan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin sonsuza dek yaşatılması için Kıbrıs Türkleri'nin ekonomik, siyasi ve askeri açıdan üzerine düşen görevleri yapması gereken devre olarak düşünüyorum. Bu hazırlamış olduğum tezde ilk dört safhaya yer veriyorum.

İÇİNDEKİLER

1. 1956'DAN 1974'E KADAR GEÇEN OLAYLAR.....	1,2,3,4
2. PİLOT YÜZBAŞI CENGİZ TOPEL'İN ŞEHİT EDİLİŞİ.....	5,6,7,8,9
3. 1974'DEKİ ESİRLİK ANILARI.....	10,11,12
4. 1963'TE BİR MÜCAHİDİN ARKADAŞLARININ GÖZÜ ÖNÜNDE ŞEHİT EDİLİŞİ.....	13,14,15
5. YEDİDALGA OLAYLARINDA ŞEHİT OLAN BİR BABA.....	16,17
6. OXİDARY POLİSİ İLE TÜRK GENÇLERİ ARASINDAKİ OLAYLAR.....	18
7. RUMLARIN MASUM BİR TÜRK GENCİNİ ÖLDÜRME ÇABALARI.....	19
8. RUMLARIN YERALTI TEŞKİLATI E.O.K.A.....	20
9. BİR MÜCAHİDİN VURULUŞU.....	21
10. 1963-1974 ARASINDAKİ OLAYLAR.....	22,23,24,25
11. 1974 BARIŞ HAREKATI PARAŞÜT İNDİRMELERİ.....	26,27
12. E.O.K.A'NIN EYLEMLERİ.....	28,29,30,31

1956'DAN 1974'E KADAR GEÇEN OLAYLAR

1956 yılında Rum tarafı EOKA ismi altında İngilizlere karşı Kıbrıs'ın bağımsızlığını kurmak için çeteler kurmaya başladı (ilk kendi aralarında kendilerini kanıtlamak ve halkına kendini benimsetmek amacıyla bombalama ve vurma eylemleri başlattılar) bunun üzerine İngiltere'nin Kıbrıs Valiliği aldığı bir kararda Türklerden müteşekkil bir yardımcı polis gücü teşkilatı kurdu. Buna ek olarak yine seçme Türk gençlerinden oluşan Mobayilizef (Toplum Polisi) kurmuştur. Bu kuvvetleri İngilizler Rum çetelerinin yakalanmasında kuvvet olarak kullandı.

1957-1958 yıllarında ise fanatik Rum çeteleri kiliselerin teşvikiyle Türklerden zaman zaman vurma ve bombalamaya yöneldiler. Amaçları Türkleri sindirmektir. 1958 yılı içerisinde ise Türk toplumu Rum vahşetine karşı nümayişler, mitinkler ve ileriye tehlikeli gördüklerinden Türkiye'ye yardım çağrısında bulundular. Türklerin yaptığı nümayişleri bastırmakta İngiliz yine Türklerden oluşan Nümaizerleri kullandı bu esnada ölümler oluştu. 1958'in sonu ve 1959'un başında E.O.K.A'cılar faaliyetlerini dahada hızlandırdılar. 1959 yılı içinde Türkiye Kıbrıs Türkünün sesini duymuş ve yakından ilgilenmiş. Londra'da Zürih antlaşması adı altında Kıbrıs'ta bir antlaşma yapılmış. Kıbrıs'ta ortak bir cumhuriyet kuruldu. Rumlar %70 Türkler %30 ve Kıbrıs bayrağı diye bir bayrak çıkarıldı. Beyaz zeminde zeytin dalı. İngiliz sömürgrsi ise egemen üsleri kendine bırakmış ve Kıbrıs'da cumhuriyeti Rum ve türk halkına teslim etmiştir. Kurulan Kıbrıs Cumhuriyetini kurulan %70 %30 nisbetini dengelemek için bütün güvenlik birimleri dağıtıldı, aynı oranlarda paralı bir Kıbrıs ordusu kuruldu Kıbrıs askeri 3'lü karargah ismi altında İngiliz, Türk ve yunanlı subaylardan oluşan bir

karargah kuruldu ve Kıbrıs ordusu burdan yönetilirdi. 1963'e kadar Kıbrıs Cumhuriyeti devam etmiş bu süre içinde de Kıbrıs'ın sinsi faaliyetleri devam etmiştir ve takriben % 30 gençleri Kıbrıs'tan göç ettirilmiştir, çeşitli nedenlerle işsizlik vb. 1963 Aralığına kadar şu şekilde zorluklar içinde devam etti ama Rumlar bu emellerinden vazgeçmeyince Türkleri sindirme emellerine tekrar başladılar.

Sağlık, Savunma ve Orman Bakanlığı Türk diğer 7 bakanlık Rumdu. Rumlar 1963 yılından sonra kendi polis örgütlerini kurarak EOKA (B) olarak kurdukları örgülle harekete geçtiler. Yol kesmeler, köyleri basmalar vb. Türk Tarafı ise savuma amacıyla T.M.T. kurdu. Bu tabiki 1974 barış hareketına kadar Türkler kendilerini savunmaya devam etmişlerdir. %74 Mayıs sonunda Rumlar kendikendilerine darbe yaparak Cumhurbaşkanlığını vurmak Türkleri sindirmek için darbe yaptılar, Cumhurbaşkanını uzaklaştırdılar, EOKA üyelerinden Samsonu Cumhurbaşkanı ilan ettiler ve 1974 yılında Türkiye Kıbrıs'a çıkarma yaptı ve Kıbrıs'da Türkleri Kuzey'e toplayıp bir Türk bölgesi oluşturdu ve Türklerin can ve mal güvenliğini korumuştur.

AYRINTI

1958' de SİİD polisi olarak Baf bölgesinin Poli polis merkezinde görevliydim ve aldığımız ihbarları değerlendirmek üzere yani Rumlar tarafından basılması muhtemel yerleri İngilizlerden yardım alarak Türk köyünü araçlarla konboy halinde yardıma gidiyorduk Pazar sabahı saat 5.00 suları konboy halinde Türk köylerine vermeye çalışırken bize mayınlı pusu kurdular bu da Ğlıso köyüne yakın bir yerde Rum çeteler tarafından pusu kuruldu bomba atıldı ve otomatik silahlarla ateş açıldı. 3 landroverden oluşuyordu ortadakine bomba atıldı ve ateş açıldı bir ingiliz ordusuna bağlı asker vurularak

öldürüldü ve Türk polisi 4 yaralı mevcut her landroverde 4 kişi bulunuyordu bunlardan tek ayakta kalan ve ateş edebilen ben kaldım. On beş bin Türk ve bir Skoç askeri öldürüldü. Bu pusuda sağ kalan ve hareket halinde olan tek ben kaldım ve bize pusu kuran EOKA, cıların silahlarını toplayıp kaçtıklarını görünce peşlerinden gittim ve Ğlise köyündeki bir kiliseye sığındıklarını gördüm saat 7,00 olmuştu. Rum EOKA' cıları kiliseden çıkarmak için silahımla kilise içinde başka halkın olmayacağını düşünerek ateş ettim ve takriben 7-8 kişi benim ateşimden yaralandı bu sırada İngiliz ordusunun takviye birlikleri olay mahaline yetişti oradaki İngiliz komutan Rum EOKA' cıları arayacağına beni tutuklayarak merkeze götürdü TMT Teşkilatına bağlı kişi polis olarak tutukladı. Bilare yapılan müdahalelerden kurtuldum ama Lefkoşa, dan uzaklaştırıldım (kilisede Rum halkı olduğunu bilmiyordu). 1963 Aralığı hadiselerin patlak verdiği gece Tahtakale mahalesini Rumlar basmış ve bombalama operasyonna başlarlar ve Türkler mahsur kalmıştır. Aynı gecede Cemaliye isminde ilk şehit kadın olmuştur. Ve ben de Tahtakale' de bulunan Türkler arasında babamında olduğunu bildiğim için oraya vardım Tahtakale girişinde Rumların bir kulübü üzerinde ermo sokağı içinde bana ateş edilir fakat ateşten kurtularak kaçtım, yanlışlıkla kendi vatandaşlarını vurdular burda ben rumun bisikletinden vurulup düştüğünü gördüm ama ona yardım edemedim. Fırın işletmeliği yapan babamın yanına gittim fırını babam ve bir Rum ortak çalıştırıyordu. Rumların çılgınca hareketler yaptığını gören babamın Rum ortağı bizi koruyup bizi burdan çıkarmak istemiştir . Omira isimli Rum bizi koruyarak bizi ordan çıkartmaya çalıştı. Kendi aracına fırın ürünlerini koyarak Magosa kapısı üzerinde bulunan bir Rum orta okuluna vermek üzere gitmiş gibi görünerek bizi o okula soktu bizi ve orda karşılaştığımız

manzara rum okulunda hiç öğrenci yok silahlı gurublar (Rum çeteleri) var fakat iyi rumca konuştuğumuz için ve yanımızda rum ortağımız olduğu için bizim Türk olduğumuzu anlamadılar.. Ben Türk bölgesi yakın olduğu için ordan Türk tarafına kaçtım ama babam ortağıyla geri döndü.

Ben Baf kapısı araç bakım onarım garajında (garaj çalışanlar 5 Türk, 2 Rum ve 1 Ermeni çalışmaktaydı). Baf kapısı polis merkezinin ve Lidrapalas Otelinin yanı başında motor tamircisi ve kalaycısı olan Agoloyan isminde bir ermeniye para kazandırmak için ekstra ona yardım ediyordum. Bu olay 59 yılındaydı. Bir gün Ermeni usta bir deste kiprit satın almamı fakat bunu yine Ermeni olan başka bir bakkaldan almamı istedi Magosa kapısından fakat ben bir kiprit için o kadar uzağa gitmedim ve yakındaki bir bakkaldan alıp geri geldim. Fakat benim kipriti Ermeniden almadığımı anlayan ustamız Agobyan bana işime son verdiğini söyledi. Sebep bir kipriti o kadar uzağa gidip bir Ermeni bakkalından almadığım için işime son vermişti ve ilaveten de bunu söyledi : “yakın bir zamanda Kıbrıs’ta bir anlaşma olacağı ışığı görülmektedir ve şunu bilmeni isterim ki anlaşma olunca ve Türk ordusu Kıbrısa ayak bastığında ben Kıbrısı terk edeceğim.

MEHMET MENEKAY

YAŞ (61)

LEFKOŞA

PILOT YÜZBAŞI CENGİZ TOPEL'İN ŞEHİT EDİLİŞİ

1963-1974 yılları arasında geçen süreci kapsayan devrede, bana göre en önemli olay olan 1964 Erenköy çarpışmaları ve Türkiye'nin askeri harekatı ile bu olayda vermiş olduğu ilk hava şehidi Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel olayına değinmek istiyorum.

Erenköy savaşları neticesinde ya Kıbrıs Türkü toptan yok edilecekti veya Kıbrısta bir güç olduğunu dünyaya duyurarak bunu kanıtlayacaktı.

Erenköy bir Türk köyü olarak 5 km'lik bir deniz şeridine sahip olması , bu sahilden Kıbrıs Türklerine silah cephane ve personel ikmali yapılabilmesi , Türkiye'nin askeri çıkarma hareketini bu sahilden gerçekleştirebilmesi bu yerin önemini bir o kadar daha artırıyor. Nitekim 30 Mart , 1 Nisan ve 30 Haziran 1964 tarihleri arasında deniz yolu ile Erenköy'e silah ve cephane ikmali yapılmış. Ayrıca Türkiye'de yüksek öğrenimde bulunan 100 kadar öğrenci köyleri takviye etmek için gelmişti. Öğrenci kafilesi ile birlikte Kıbrıs Türk askeri ve siyasi iki önderi simdiki Cumhurbaşkanımız Raif Rauf Denktaş ve Rıza Vuruşkan bey de gelmişti.

Bu nedenlerden ötürü Rumlar Erenköy'ü işgal etmek en azından kontrollerinde bulundurmak istiyorlardı. Bu amaç doğrultusunda emekli Yüzbaşı Özkan Mavioğlu ile yaptığım söyleşiyi arzediyorum.

“Bana göre Erenköy harekatı'nın başlangıç noktasını temsil eden ilk olay 6 Ağustos 1964 günü yer almıştır. Rumlar ortada hiçbir neden yokken General Grivas komutasında Erenköy, Bozdağ, Manzura, Alevkaya Türk köylerini ağır silahlarla ateş yağmuruna

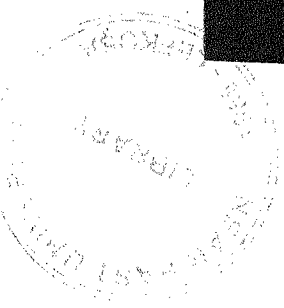
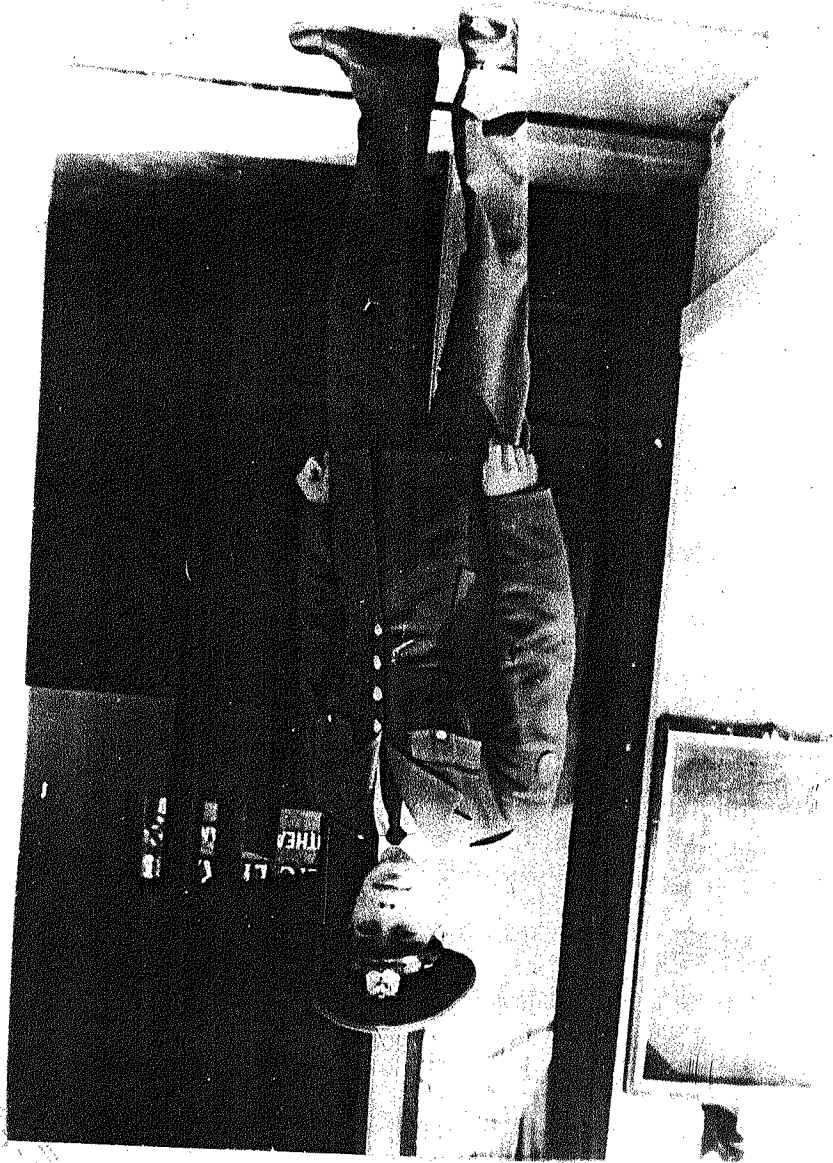
tuttular. Rumlar denizden hücumbotlarla, karadan zırhlı birlikleri ve sahra topları ile bu savaşı destekliyorlardı. Türk mücahidi eşsiz bir cesaret örneği göstererek direniyor, her karış toprağı temiz kanı ile sulanıyordu.

7 Ağustos gecesi dayanılmaz boyutlara ulaşan Rum saldırıları karşısında Manzura, Bozdağ ve Alevkaya'yı savunan mücahitlerimiz geri alınarak Erenköy'ün çevre savunmasında görevlendirildiler. Savaşın durdurulması yolunda Barış Gücü ile yapılan bütün itirazlara rağmen Makaryos yönetimi başvuruları cevapsız bırakıyordu. 7 Ağustos Cuma günü Türk Hava Kuvvetlerine bağlı 4 jet uçağı Erenköy bölgesi üzerinde alçak irtifadan bir uyarı uçuşu yaptı. Uçaklar ateş açmadan üslerine geri döndüler. Bu arada Ankara'daki diplomatik temasları yoğunlaştırıldığını radyodan işitiyoruz. Yunanistanın Ankara Büyükelçisine çarpışmaların durdurulması hususunda ihtarda bulunuyor, fakat gözü dönmüş Rum ve Yunan çetecileri Türkleri denize dökeceğiz, onları hiç kimse kurtaramaz düşüncesi ile saldırılarını dahada artırdıklarını görüyoruz.

8 Ağustos 1974 Cumaertesi günü öğleden sonra 34 ay yıldızlı jet uçağı Erenköy semalarında görüldü. Gök adeta ikiye bölünmüş gibi hertaraf korkunç bir uğultu içinde kaldı. Rumlar Türk jet uçakları karşısında şaşkına döndüler. Olaylara şahit olan Birleşmiş Milletler Barışgücü askerlerinden o bölgede görevli İşveçli askerler Rumların silahlarını bırakarak çil yavrusu gibi dağıldıklarını. Türk uçaklarının Rum kuvvetlerinin % 40'ını safdışı bıraktığını ifade ettiler.

Bugün yer alan çarpışmalarda Gemi Konagı Limanında yabancı ticaret gemileri arasında bulunan iki yunan hücum botu hava kuvvetleri

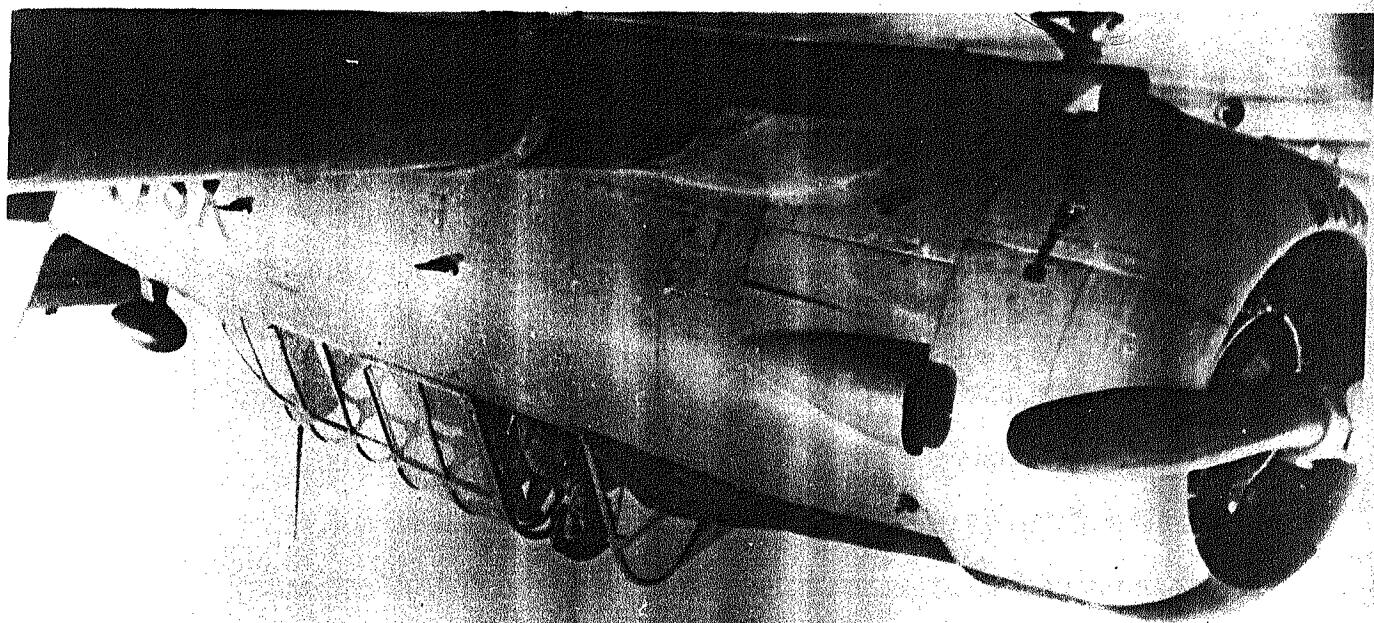

tarafından vurularak batırıldığını bir filim görür gibi tepeden (Lefke kasabasından) izliyoruz.

Bu arada Gemi Konağı Modern yükleme tesislerinden açılan uçak savar ateşi ile saat 15:30 civarında bir uçağımızın düşürüldüğünü pilotun ise paraşütle atlayarak kurtulmuşsada daha sonra Rum çeteleri tarafından yakalanarak esir alındığını görüyoruz. Pilotun düştüğü yer Rum mevzilerinin içinde olması nedeni ile Lefke'de bulunan Türk mücahitleri tarafından kurtarılması imkansızdı.

Rum radyosunun 19:00 haberlerinde esir alınan Türk pilotunun isminin Cengiz Topel rütbesinin yüzbaşı olduğu ve atlama esnasında çok hafif yaralar aldığı duyurulmuştu. Kıbrıs Türk Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel'i Rum anonsu ile birlikte yanınmıştı. Türk makamlarının Barış Gücü vasıtası ile Pilotun iadesi için yapmış olduğu çağrılar ise olumsuz karşılanmıştı. Aynı gece Yeşil yurt Kasabasında bugünkü 14.cü piyade olayı üçüncü piyade taburunun bulunduğu manastırdaki kışlada barbarca bir işkenceye tabi tutularak şehit edilmişti. (Ayak bilekleri kırılmış , edep yerleri ezilmiş sağ gözü süngü ile delinip kör edilmiş ve beynine süngü sokulmak surreti ile şehit edilmişti)

Yeşilyurtta bulunan Pendeya hastahanesi (Şimdiki Cengiz Topel hastahanesi) baş doktorundan normal ölüm belgesi istenmiş ancak isminin Taylar olduğunu bildiğimiz Amerikalı doktor böyle bir belgeyi vermeyince 24 saat içerisinde Kıbrıs'tan sürülmüştür. Konuda bahsi geçen doktor o zamanın sancaktarı ve o zamanın serdarı olan Aziz Ferdi bey'e pilotun sağ olduğunu ancak bugün kurtarılamaması halinde pilotun öldürüleceğini bildirmişti. Türk makamının tüm çabalarına rağmen pilot geri iade edilmemiş ve 9

Ağustos sabahı saat 7:30'da Rum radyosu Cengiz Topel'in aldığı ağır yaralar neticesinde öldüğünü bildirdi.

Rumlar Türk makamlarının tüm ısrarlarına rağmen şehit pilotumuzun cesedini vermeye yanaşmıyordu. 9 Ağustos günü Rumlar Erenköy'e daha büyük bir saldırıya geçtiler. Çarpışmalar bütün şiddetiyle devam ederken bir anda Erenköy semalarını bir önceki günden daha korkunç bir uğultu kaplamıştı. Hava hareketi sonucu Poli ve Alevkaya bölgesindeki Rum istihkamları tamamen tahrip edilmiş. Manzura bölgesinde ilerleyen Rum tankları tahrip edilmiş. Türk mevzilerine denizden açtığı top ateşiyle göz açtırmayan üç Rum hücumbotu batırılmış rum ve yunan birlikleri büyük bir darbe yiyecek safdışı bırakılmıştır. Artık rum hareketinden eser kalmamıştır.

10 ağustos 1964 günü Makariyos yayınlandığı bir bildiri ile Türkiye'nin koşullarının tümünü kabule hazır olduğunu bildiriyordu. Böylece hiçbir şart kabul etmeyen Run ve Yunanlıların ezilip imha edilmesi ile DİLLİRGA (ERENKÖY) savaşları sona ermiş oldu.

Türk Hava Kuvvetleri'nin 8 Ağustos 1964 tarihinde Kıbrıs'ta vermiş olduğu ilk hava şehidi Cengiz Topel'in cenazesi 11 Ağustos 1964 günü Lefkoşa'nın Rum kesiminden Türk kesimine getirilmiştir.

Yapılan otopside işkence ile öldürüldüğü ve iç organlarını tamamen alındığı tespit edilmiştir. 13 Ağustos 1964 günü düzenlenen çok hazin bir töreni müteakip askeri bir Helikopter'le cezenasi Anavatan'a gönderilmiştir. Anavatan'da yapılan cenaze töreni mütehakip İstanbul'daki Edirne Kapı Şehitliğinde defnedilmiştir.

Cengiz Topel'i unturmamak ve sonsuza dek yaşatmak amacı ile Lefke kasabasına bağlı Gemi Konağı kıyı şeridinde uçağının yaralanmasını mütehekip paraşütle atlandığı ve esir alındığı yerde anısına inşa heyeti başkanı olarak iki arkadaşım ile birlikte Cengiz Topel anıtı inşa edilmiş ve 22 Ağustos 1990 tarihin'de Kıbrıs Türkünün coşku ile katıldığı bir törenle açılışı yapılmıştır. bu açılışta Türk Hava Kuvvetlerini Türkiye'den gönderilen hava Tuğgeneralî Burhan Tunalı temsil etmiştir.

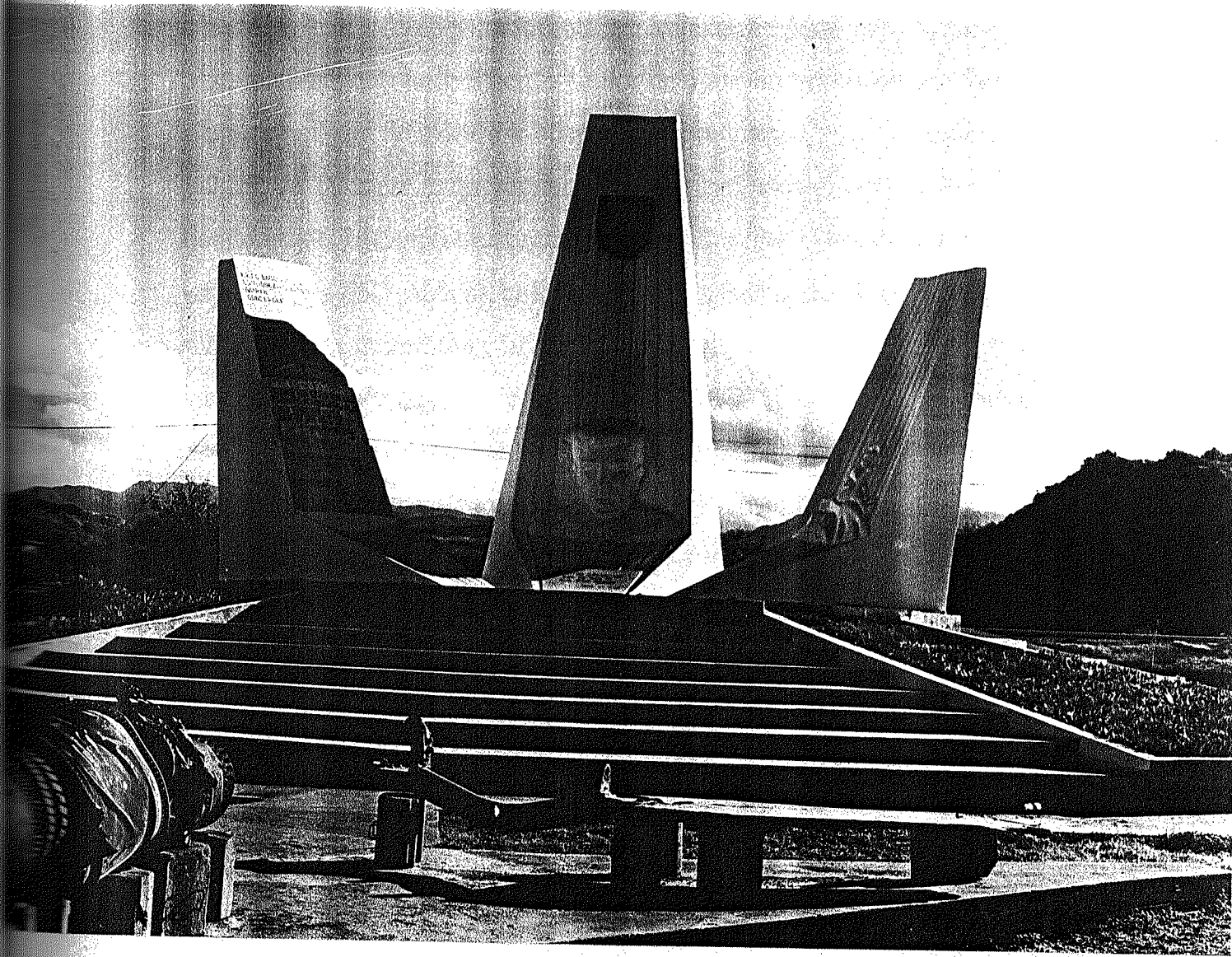
Cengiz Topel anıtının ikinci aşamasında yapılması planlanan a-)Müze b-)Bir Km'lik gezi alanı çalışmalarına devam etmekteyim.

ÖZKAN MAVİOĞLU

YAŞ (56)

GEMİ KONAĞI

1974'TEKİ ESİRLİK ANILARI

21 Aralık 1963 yılında Türkleri imha etme planı yani Akritas planının başladığı tarihte henüz Lefke'de yaşayan bir çocuktum. Ne olup ne bittiğini dört dörtlük bilemememe rağmen o yıllarda çekilen yokluk ve Türklere karşı yapılan zulümler karşısında Rumlara karşı bende büyük bir kinin oluştuğunu farkettim. Yıllar gözümü açıp kapayınca dek çabucak gelip geçti. Ben askerliğimi bitirip terhis olmuştum. Ama Temmuz 1974'de Rumların yine birşeyler çevirdiğini yani Makaryos'u devirdiklerini öğrendik (15.07.1974).

Bunun arkasında Türkleri imha etme olduğu belliydi. Rumlarla Türkler arasında uzun ve gergin bir bekleyiş başladı. Bende askerliğimi yaptığım inzibatlık birliğine katıldım. Günlerden 20 Temmuz 1974 Cuma sabahı beklenen an geldi. Türkiye garantörlük hakkını kullanarak adaya Girne'den asker çıkartmasına başladı. Bu hareket havadan da takviyelendi derken ada büyük bir ateş parçasına dönüştü. Lefke'de bulunan iki bölük sıcak çarpışmalara girerken bizim olduğumuz yer sakindi. Sebebini henüz çözemediğim nedenler yüzünden komutanımız Ali Bilgi Salahi bize teslim olduğumuzu ve bize silahlarımızı teslim etmemizi emretti. Bize bu emri verirken komutanımızın eridiğini farketmemek elde değildi. O mağrur bir asker gibi bunu yaptı ve masasına oturarak çocuklar gibi ağladığını hiç ama hiç unutamam. Bunun hemen ardından rumlar Lefke kasabasına geldi ve bizler 22.07.1974 tarihinde kasaba halkı olarak esir edildik. Bu durum 15 Ağustos 1974 tarihine kadar devam etti.

Kurtulacağımız günü iple çekerken o uğursuz gün gelip çattı, ailemle sabahleyin uyandığımız zaman dışarıda Rum askerleri'nin cilit attığını ve bütün genç ve orta yaşlıları toplayıp götürdüklerini gördüm.

Bende küçük kardeşim Bülent ile birlikte oturmaodasında iken iki Rum askeri kapıyı kırarak içeri girdi ve bizi silahzoru ile birlikte dışarı aldı. Bir askeri arabaya bindirdiler. Biraz sonra eniştemi ve komşularımızı da arabaya bindirdiler, ne olduğumuzu anlamadan kendimizi Çamlıbel’de bekleyen Rum otobüsünde bulduk. Tam olarak bilmiyorum ama yaklaşık 5 otobüs dolusu insan nereye gittiğimizi bilmeden ta 4 saat yolculuk yaptık,gün ışıklarını kaybetmiş akşam olmaya başlamıştı.Kendimizi daha sonra öğrendiğimiz kadarıyla Leymosun kasabasının askeri birliğinin içinde bulduk. Ben biraz olsun Rumca konuşabiliyordum, Rum askerlerinin komutanı bizi getiren yine Rum polisine niye hepsini aldığın gibi buraya getirdin de bir iki otobüsü yok etmedin dediğini duydum. Çok korkmuş ve ne olacağımız belli değilken bizi büyük bir okulun avlusuna getirdiler. Burada Birleşmiş Milletlerin de askerleri olduğunu görünce içimde oluşan korku yerini bir ferahlığa bıraktı. Meğer geldiğimiz okulda daha önce Leymosun, Baf ve yöresinden toplamış oldukları sivil Türk insanlarla doluydu. Bizde beşer beşer atrı olarak okul içerisindeki odalara yerleştirdiler. Burada yaklaşık olarak dört ay kaldık. Şu anda anımsamayı istemediğim birsürü olay ve eziyetle karşı karşıya kaldık.

Günlerden bir gün kaldığımız odaya dört silahlı Rum askeri geldi. Bizler odada yaklaşık kırk beş kişiydik.oda başkanımıza kendi dahil on kişiyi kuşuna dizecekleri ifade edildi. Oda başkanı kısa ve öz konuştu ‘Arkadaşlar ben yaşlı olanları seçmeye çalışacağım’ dedi ve bir bir on arkadaşı seçmeye başladı. Korkunun ecele faydası olmadığını bilmeme rağmen içimde sıcak, anlamsız ne olduğunu bilmediğim karışık duygu ve hislerin kapladığını hissettim. Sıra bana gelmeden yaşlı bir amca hemen orada yığılıp bayıldı. Onu ayıltmak kadar zor bir iş yoktu çünkü ayıldıktan sonra öldürüleceğini

biliyordum. Keşke ayılmaz ve amca burdan kurtulur diye kendi kendime dualar etmiye başladım. Bizler can pazarında iken Rum askerleri yeterince eğlendiler ki bize şaka olduğunu söylediler ve gülerek aramızdan ayrıldılar.

Yine bir günün sabahı yaşlı şeker hastası bir amcayı çok tuvalete çıkar diye okul avlusunda bulunan yüksek bir yere çıkararak horoz gibi öttürdükleri hala kulaklarımda çınlamaktadır. Oradaki çilemiz tam dört ay devam ettikten sonra esir mübadelesi yapıldığından ben ve kardeşim bu esaretten kurtularak Türk bölgesine yeniden teslim edildik. Hayatta ikinci kez esir olmaktansa ölmeyi tercih ederim.

YAŞAR MEHMET OSMAN

YAŞ(50)

GÖNYELİ

1963'TE BİR MÜCAHİDİN ARKADAŞLARININ GÖZÜ ÖNÜNDE ÖLDÜRÜLÜŞÜ

21.12.1963 Kıbrıs Cumhuriyetinde yaşayan Türklerin akıllarından hiç çıkmayacak, kötü günlerin başlangıcı sayılan uğursuz bir gün. Kıbrıs Rumlarının ise kinini kustuğu, emellerini açığa vurdukları bir gün olarak tarihe geçmiştir. Ben o yıllarda ilkokulu bitirmiş Lefke kasabasında ortaokula başlamış genç bir talebeydim. Küçük yaşına rağmen olayların acımasızca nasıl ceriyan ettiğini, geliştiği bir film şeridi gibi şu anda gözlerimin önüne gelmektedir.

Evet o yıllarda Lefke kasabası sıcak çatışmalara girmese bile Rumlar tarafından yapılan ambargo ve kasabadan dışarıya çıkartmama polotikası yüzünden yaklaşık 10,000 nüfuzlu Lefke kasabasını açlık ve sefaletle mahkum bırakmışlardı. Dün gibi hatırlıyorum un stokları tükenmiş ekmek karne ile verilmeye başlamıştı. Bir gün okul avlusuna birleşmiş milletlerin bir Helikopteri gelmişti. Helikopterin üzerinde U.N. yazıyordu, o günkü aklımla bunun Birleşmiş Milletler işareti olduğunu anlayamadım, çok şükür bize un yardımı yapıyorlar diye öyle çok sevinmişim ki bunu kelimelerle anlatmama imkan yoktur. Günler çok çabuk ama derin yaralar bırakarak geçmekteydi.

Askerlik yıllarımı 1969-1971 yılları arasında Lefke kasabasında yapmıştım. Okuma yazmamız var diye askerliğimi havancı olarak yapıp bitirdim. O zamanın komutanı rahmetlik Özkan Kenan Beydi. Bizi çok sever ve daima korurdu. Bunlar şöyle nedeni daha sonra bende derin izler bırakan o acımasız günlerin habercisi sayılmıştır. Mücahitlik yıllarımı çok sevdiğim ama şu anda şehitlik mertebesine ulaşan mahalle arkadaşım Hasan Hüseyin'le birlikte dediğim gibi okuma ve yazmamız var diye havancı olarak bitirdik. Niye havancı

derseniz bu silahla etkili atış yapabilmeniz için hesap kitap bilmeniz gerekmektedir. Mücahitlik görevini bitirdikten tam üç yıl sonra yani 15 Temmuz 1974 Pazartesi günü yeniden olaylar Kıbrıs Rumları arasında alevlenmişti. Makaryoscularla Grivascılar birbirini öldürmeye başladılar. Makaryos'un saray'ı Grivascılar tarafından istila edildi. Ben de o tarihlerde arkadaşım Hasan Hüseyin'le birlikte Türkiye'de tahsil görmekteydik. Tatil olması nedeniyle Lefke kasabasında bulunmaktaydık. Olaylar bu şekilde gelişirken biz de yedek mücahit olarak birliğimize katıldık.

Günlerden 1974 Temmuz'un 20'si beklenen gün gelmiş ve Türkiye adaya asker çıkartmaya başladı. O devrin Lideri R.R.Denktaş bey adanın dört bir tarafından indirme ve çıkartma işlemini başlattığını söyledi. Bizde buna ister istemez inandık ve Rumlar bize ateş açmadan biz onlara ateş açmaya başladık. Ben ve arkadaşım aynı mevzi ve irtibat hendeğindeydik komutanımızdan gelen haber üzerine ateşi durdurduk çünkü mermilerimiz sayılı idi. Çok geçmeden Cumaertesi günü yoğun bir ateş hattının içinde bulunduk. Kendimizi ne yazık ki savaşın bu kadar acımasız olduğunu o güne kadar bilmiyordum, hep savaşı bir oyun gibi görüyordum, meger gerçek hiçde böyle değildi. Bir anda mevziler arası irtibatı kaybettik ve neye ugradığımızı anlamadık, panik içinde mevzilerden geri hatta çekilmeye zorlandık, tam o sırada rum askerinin önümüzde değil paralelimizde geldiğini gördük ne acıdır ki gözlerimin önünde arkadaşım kalçasından vuruldu ve kan kaybetmeye başladı, geriye çekildiğimizde arkadaşım irtibat hendeğinde kalmıştı Rumlar bizim mevzilerin olduğu yere gelmiş biz de geri hatta yeni bir yerde mevzilendik. Arkadaşım orda kalmıştı. Pazar günü sabahına kadar o şekilde kaldık. Pazar günü sabahı iki Türk jertinin bölge üzerinde

uçuğunu gördük ve yeniden umutlandık, ateş tüm hızıyla devam etti ve başarılı bir şekilde bizler eski mevzilerimize geri geldik Rumlar geriye çekilmişti. Ne yazık ki gördüğüm manzara hiçde iç açıcı değildi çok sevdiğim arkadaşım cansız olarak irtibat hendeğinde yatmaktaydı. Onu alıp emniyetli bölge olan hastanemize taşıdık. O şimdi okulunu bitirmiş ve ziraat mühendisi olacaktı, kader ona şehitlik mertebesi ikram eyledi. Yattığı yer nur olsun. Bu olayı her düşündüğümde içimi bir burukluk kaplar ve tüylerim diken diken olur.

ORAL ÇERKEZLER

YAŞ (49)

KALKANLI

YEDİDALGA OLAYLARINDA ŞEHİT OLAN BİR BABA

-Ben Bağlıköy yolu üzerinde bulunan Yedidalga köyünde ikamet etmekle olan Mahmut Karabeçça'nın en küçük oğluyum. Adım Mustafa Karabeçça 1963 yılında henüz 7 yaşındaydım. Babam Türklüğüyle övünen çok cesur biriydi. Yedidalga köyünde 5.6 Türk ailesi yaşamasına karşın her milli bayramda babam Türk gençliklerini toplar ve kamyonu bindirip hiç çekinmeden Türk bayraklarıyla süsler öylece köy içerisinde gezerdi. Zaten dahasonra öğrendim T.M.T korucularındandı. 21 Aralık 1963 yılında oylar patlak verdi. Rumlar Türklere karşı savaş açmışlardı. Adanın dört bir tarafına oylar peş peşe oluşmaya başladı. Babam Mahmut Karabeçça bundan hile sezmişti ki köyde yaşanan 5-6 Türk ailesini kendi arabasıyla enyakın ve büyük bir yer olan Lefke kasabasına götürmüştü. Babam herkesi emliyetli bir yere taşıdıktan sonra kendi ailesini en son taşıyacaktı. Zaten bu olayları hiç ama hiç içine sindiremiyordu. Çünkü bu kaçışlar Rumlara yarar sağlamaktaydı ve bunun bilincindeydi.

24 Aralık 1963 günü aynı köyde yaşayan ve ismi Yanni olan fanatik bir Rum yine Rum olan bir arkadaşına giderek gel beraber Mahmut Karabeçça'yı vuralım demiş. Arkadaşı buna razı olmadı kendi aralarında tartışılar. Yanni buna fena kızmıştı ki öncelikle arkadaşını ayağından vurdu. Gözü dönmüştü artık silahını alarak sabah 6 civarında Mahmut Karabeçça'nın yani bizim eve geldi. Çok iyi Türkçe de konuştuğu için öncelikle babama Türkçe olarak Mahmut gel bak bir silah bulundu acaba senin mi? Diye gel gör dedi. Ben küçüktüm annemin sakın dışarı çıkma seni vurullar dediğini hâla hatırlıyorum. Babam dediğim gibi cesur bir Türktü ölümden

korkmazdı. Bizi içerde bırakarak yalnız başına dışarı çıktı ve Rumun yanına gitmeye başladı. Yanni daha da telaşa kapıldı ve elindeki silahla babama önce bir el ateş etti. Babam yere yığıldı. Yanni bununla da kalmayıp babamın yanına gelerek ikinci kez ateş etti. Ben dediğim gibi o tarihte henüz daha yedi yaşındaydım ama hemen dolapta olan babamın ev tüfeğini aldım ve bende Yanni'ye bir el ateş ettim. Yanni sağ omuzundan yara aldı ve panikleyip hemen olay yerinden koşarak kaçtı. Silah sesleri üzerine Rum polisi otomatik silahlarla donatılmış vaziyete evimizi kuşattı babam yerde yatmaktaydı polis onu alıp Pendaya hastahanesine götürdü. Ben, annem ve benden iki yaş büyük olan abim ile birlikte Bağlıköy'e kaçtı. Daha sonra dağ yolundan Lefke kasabasına geçti.

Rum polisi babamı hastahanedен ölü olarak alıp evimizin bahçesine getirdi ve arada bıraktı. Olay Lefkede'de büyük yankılar uyandırdı. Babamın çok samimi bir arkadaşı olan makinist Kemal dayı olayı duydu ve bir araba ile Yedidalgadaki evimize giderek babamın cesetini alıp Lefke kasabasına geçti. Olayların başlamasından daha üç gün geçmişti ki bölgemizde iki şehidimizi vermiş olduk. Bunu bilmenizi isterim ki ben bir şehit oğluyum bana da görev düşerse gözümü kırpmadan seve seve ben de bu topraklar uğruna şehit olmaya hazırım.

MUSTAFA KARABEÇÇA

YAŞ (45)

YEDİDALGA

OXİDARY POLİSİ İLE TÜRK GENÇLERİ ARASINDAKİ OLAYLAR

Ben ingilizlere bağlı oxidary polisliği (yardımcı polis) yapıyordum. Biz bu görevi yaparken birçok olaya tanık olduk bunlardan bazıları şunlardır:

İngiliz ise bu oxidary (yardımcı polis) polisini kendini korumak için tutuyordu ve bu insanlara para ödüyordu. Bunun sebebi ise bütün varlığını ve ailelerini Rumlar'dan korumak için tutuyordu.

Öğrenciler ve gençler yollara düşerek çeşitli gösteriler (nümayişler) yapmaya başladılar. Sloganları ise “ya taksim ya ölümdü”. İngiliz polis bu gösterileri önlemek için çeşitli barikatlar kuruyorlardı ve gençlerin üzerine göz yaşartıcı bombalar atıyorlardı, gençler de bu atılan bombaları geri atarak onlara karşılık veriyorlardı.

Ve ilk olaylar böyle başlamış bulunuyordu. Bu olaylar sırasında Çağlayan bölgesinde bir kişi vurulmuştu ve bu vurulan kişiyi hastaneye götürürken polisin kurduğu barikatdan geçmeleri gerekirdi, Lefkoşa'nın içine girebilmek için geçerken polisin dur ihbarına uymayınca arabadaki herkesi vurdular. Bunu yapan İngiliz askeri idi.

BEHRAT ALİ

YAŞ (68)

KOZANKÖY

RUMLARIN MASUM BİR TÜRK GENCİNİ ÖLDÜRME ÇABALARI

Lefkeden , Lefkoşaya kardeşimi ziyaret için otobüsle gitmeye karar verdim ve köyün otobüsüne gidip yola çıktık. Lefkoşaya geldiğimizde Mağosa kapısında Rumlar bizi durdurup sıkı bir yoklamaya almışlardı. Sözde silah arıyorlardı esas amaçları insanlara acı çektirmek ve bahane bulup onları öldürmekti. Bizide durdurup otobüsten indirdiler ve hepimizi tek tek yoklamaya başladılar. Bu yoklama sırasında bizi saatlerce güneşin altında bekletiyorlardı. Rumlar 20 yaşındaki bir genci görünce sorgulamak bahanesi ile alıp götürmeye çalıştılar, amaçları bir bahane bulup öldürmekti. Ben bu duruma karşı çıkıp Rumlara onu alamazsınız üzerinde hiçbirşey bulamadınız dedim, çünkü o genç Rumca bile bilmiyordu. Ona bu kadın seni niye böyle savunuyor diye soran rumlara kardeşim demişti, yanıma gelip çaktırmadan bunu bana söyledi ve yavaş yavaş bu çocuğu Rumların elinden kurtardık. Biz bu olay karşısında hiçbirşey yapmamış olsaydık o genci Rumlar alıp götürecekti, sözde sorgulamak amacıyla ve diğer Türklere yaptıkları gibi öldürüp ortadan kaldıracaklardı.(1965)

ALİYE ÇAYGÜR

YAŞ(65)

KOZANKÖY

RUM YER ALTI TEŞKİLATI EOKA

1955 'de Rum tarafının EOKA adı altında, İngilizleri memlekettten atma, Türkleri ortadan kaldırma ve Kıbn'sı Yunanistan'a katmak için bir yeraltı teşkilatı kurdular.

Rum yer altı teşkilatı, yollarda buldukları İngiliz askerlerini, İngiliz ailelerine sabotaj yapmak faaliyetlerini yürütüyorlardı.

Birçok vurma olayı oldu. Rum gazeteci Nikos Samson , gazetecilik görevini yaparken , İngilizler'in vurulmasının fotoğrafını çeker ve yakayı eleverir. Bu esnada yer yer Tüfeklere'de saldırmaya da başladılar.1958 'de Türkler'in müdafasını yapmak için, dağınık dağınık teşkilatcılar kurdular.(kara çete, volkan) Bu birlikler, 15 Ağustos'da TMT'yi kurdular. Bu esnada, İsmail Beyoğlu ve arkadaşları müdafa için, el bombası yaparken dört arkadaşı ile birlikte şehit oldular.

1958'den sonra EOKA Rum yer altı teşkilatı, Türklere karşı faaliyetlerini yoğunlaştırmıştı. Bu tarihte birçok Türk köyü boşaltıp, daha emniyetli köylere yerleştirildi. 1960'a kadar Türk ve Rum yer altı teşkilatları arasında aleml bir çatışmaya gidilmedi.

1959 sonlarında Türkiye Başbakan'ı Adnan Menderes ve Yunan Başbakan'ı Karamannis arasında bir uzlaşma oldu. Bu uzlaşmanın neticesinde Kıbn's Türk tarafı adına Dr. Fazıl Küçük, Rum tarafı adına Makarios'un imzaladığı Kıbn's Zürih antlaşmasıyla Kıbn's Cumhuriyeti kuruldu.

Makarios Cumhurbaşkanı, Dr. Fazıl Küçük ise Cumhurbaşkanı Yardımcısı oldu. Üç bakan Türk, yedi bakan Rum olmak üzere Cumhuriyet kuruldu.

ARİF MERTDAĞ

(73) YAŞ

KOZANKÖY

BİR MÜCAHİDİN VURULUŞU

1955'den beri ben İngiliz Hükümeti'nde işlerdim. Veteriner yardımcılığı yapıyordum. Bütün Kıbn'sı 13 sene gezdim. 1955-1956 yıllannda teşkilat işleri (TMT) çıktı. TMT'ye gezdiğim için bütün köylerden bilgi taşırdım.

1959'da İngilizler benden bilgi istediler. Hatta kendilerine bilgi vermem karşılığı para teklif ettiler .Ben kabul etmediğim için ise beni esir ettiler ve bana işkence yaptılar .

Bu seneler zarfında çok çile çektim. Ama yılmadım. 1960' da rum hükümeti kurulunca 3 yıl da veteriner yardımcısı olarak ruma çalıştım.

1963'te Temroz'a komutan gittim. 1963 Aralık ayında Yüzbir Evleri işgal ettik. Yüzbir Evler'de 6 kişi ile dağda kalırdık. Bu dönemde yiyecek ve içeceklerimizi Bilelle, Fota ve Kırnı köylerinden karşılıyorduk.

1963 'te askeri idare gelmişti yani muhafız gücü. Rumlar ile İngilizler idareyi ele almışardı. 1963 yılında dağı bu idareye teslim ettik. 8 Aralık 1963 'te ilk kurşunu yedim. 3 sene Türkiye'de Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde tedavi gördüm.

1974 yılı Banş Harekatı'nda Yeşilırmak tarafına öncü gittim ve orada da vuruldum. Çok çile çektim. 15-16 tane ameliyat geçirdim. Mermi kınntılandı dolay ellerim işlevini kaybetti. Bu nedenle bundan sonra görevim bilgi taşımak olmuştu.

Bu dönemde de elimden ne gelirse kurtuluş için yapmaya çalıştım. Şimdi öyle bir durum olsa gençlerden önce yine biz gideriz. Vatanım için herşeyi yapmaya hazırım.

AZİZ ALKANAT

(73) YAŞ

KOZANKÖY

1963-1974 ARASINDAKİ OLAYLAR

16 Aralık 1963 gecesi Erol Şevket isimli bir öğretmen arkadaşımda misafir idim. 21 Aralık olaylarında Hamitköy ve Ayvasıl'da yaşanacak olayları 16 Aralık gecesi rüyamda gördüm. Ben rüyalara inanan bir insamm. Bu rüyamı arkadaşlarıma anlatmıştım. Sanki Allah bana beyan etmiş gibi rüyamda gördüklerim gerçek oldu. Bizler 21 Aralık tarihine Kanlı Noel adını koymuştuk.

O akşam uyukudan uyandırıldık. Rumun bir Akritas Plam vardı ve uygun zaman ve zeminde Türkleri toptan imhayı düşünüyorlardı. 21 Aralık 1963 gecesi silahlar konuşmaya başladı.

Ledrapalace Oteli üzerinde aylar öncesi hazırlanmış gizli mevziler bir anda ortaya çıktı. Her taraf ateş çemberi içinde kalmıştı.

Türklerin dağımk oturmuş olmaları, silah azlığı ve eğitimsizliği muhabere işlerinin sağlıklı yapılmaması bizi oldukça yoruyordu. Rumlar nüfusça kalabalık olduğu gibi çok asker ve silah gücüne sahiptiler. Rumlar saldırılarını 300 kişilik Türk köyüne, bütün bölgelerden binlerce askerini ve sivil halkı toplayıp yapıyordu.

Kızılbaş, Ortaköy hududundaki Rum mevzilerinde bir gün altı adet orta yaşlı kadın olduğunu gördüm. Bu kadınlar bizim tarafa görünmekten kesinlikle kendilerini koruyorlardı. Küçük Kaymaklı ' da binlerce Rum, Türklere saldırırken Kızılbaş rumları ile müşterek çalışıyorlardı. Rumlar iki saatte bir Lamretta bir motorla battaniyeye sarılı bren denilen silahla geliyor ve 15 dakika Marmara Bölgesi'ni ateş altında tutuyorlardı. Bunu yapmaktaki maksatları bizi hem korkutmak, hem de meşkul etmektir.

Her taraftan ölüm kokuları geliyor ve gökyüzünden yanan TÜfk evlerinin dumanları yükseliyordu. Kızılbaş mevzilerini Rum kadınlar korurken Lefkoşa 'nın bazı sorumluları hatalı kararlar almışlardı. Marmara Bölgesi ve Oftaköy halkını kamyonlarla ve yaya olarak büyük bir panik içinde Gönyeli'ye taşıyorlardı. Bu gereksiz ve zamansız bir göç idi.

Bu zamansız göç nedeni ile iki TÜfk bölgesinde 5 kişi dışında kimseler kalmamıştı.

Bu yerlerde yalnızca Salih Mustafa, Hüseyin Tilki, Ersoy Hasan, Hüseyin Küft ve ben kalmıştık.

24 saat sonra Hüseyin Kürt ile Salih Mustafa ellerinde av tüfekleri ile Gönyeli'ye gittiler. Benim 2 aylık bebeğim vardı. Bebeğimi, eşimi ve annemi de bir Bel-Kola arabasının arkasına koyarak Gönyeli'ye taşıdılar.

Kızılbaş , a karşı bütün hudutu savunan 3 kişi kalmıştık. 3 gün 3 gece aç olarak o mevzilerden hiç ayrılmadık. Ayrılmadık diye Gönyeli'de bize öfkeli olanlar da vardı.

Nihayet açlığın da etkisiyle biz de Gönyeliye gitmeye karar verdik. Akşam karanlık olunca henüz Gönyeli köprüsünün yamna yaklaşmıştık ki bir an da karşımıza Kıbns'ta bulunan Türk alayı hat düzeni şeklinde Oftaköye'e doğru gelmekteydi. Bir an döft tomson silahımn arasında kaldık. Bizi sorgulamaya başladılar. Olayı kendilerine anlatmaya başladım, inanmak istemiyorlardı. Ölümle burun buruna gelmiştik. Bana Rumun un fabrikasının nerede olduğunu sordular . Anlatmaya çalıştım. Ahmet Raşit'e ait ikinci gelen fabrikamn Rum fabrikası olduğunu söyledim. O akşam görev almış bu subaylar , ya gerçekten yerleri iyi bilmiyorlardı ya da panik içindeydiler .Nihayet benim dediğimin doğru olduğunu kabullendiler. Ben de Gönyeli'ye gidip ailemi aramaya başladım. Aradan bir saat geçmişti ki askerimiz un fabrikasına Dereboyu tarafından yaklaşmış pencerelerden içeriye bomba atmaya çalışmışlar fakat pencereler kütmes teli ile örülü olduğundan geri gelen bombalar bazı askerlerimizin yaralanmasına sebep olmuştu. Y aralılan Gönyeli ' ye taşıyorduk.

Bu arada ben Gönyeli ' de 24 saat kaldıktan sonra tekrar iki kişi ile terkettiğimiz mevziye geri döndüm. Dönerken yammıza 3 ekmek ve bir paket baş hapi almıştık. Burada kalıcı bir mevzi için toprak setleri hazırlıyorduk.

Artık herşey çığınndan çıkmıştı. En samimi arkadaşım Behzat ' ın dom dom kurşunu ile vurulması ve kucağında ölüsü beni Rumlara karşı iyice hırslandırmıştı. Kucağımdaki ölü arkadaşımı seyretmek çok kötüydü. Ama elimden de birşey gelmiyordu. Personelimizin az ve yine mevzimizin az ama geniş bir bölgeyi kapatmak durumunda idik. Bir çok kenar Rum mevzilerinin karşıSilli boş tutuyordum. Bu da benim için çok tehlikeli bir görevdi.

Domuzcular Burnu Tepesi'nden geceleyin gelecek bir baskıllı ne görür, ne de önleyebilirdik. Ben ise buna taktik bulmuştum. Bunun için amaç karşıya korku vermektir.

Akşam karanlığında elimde bir gri renk kasa ve on tane mayına benzer oyuncak tipi cihazları tarlaya gömüyordum. Beni gören bir Birleşmiş Milletler subayı korkarak cipine binip sūfatle oradan uzaklaştı. Bunları koyduktan sonra herşeyi toplayıp ortadan kayboldum. Aradan 20 dakika geçmişti. Bir anda Birleşmiş Milletler askerleri ile bu oyuncakları yerleştirdiğim yer ana baba gününe döndü ama bir şey bulamadılar .

Ben bu oyuncak mayın koyma taktiğimden dolayı Ruma korku ve zaman kaybettiriyor böylece amacıma ulaşıyordum. Bundan sonra ise o korku neticesinde yıllarca Rum o bölgede mayın var diye yaklaşmamışlardır .

1974 yılına kadar bu ve buna benzer taktiklerle Ruma korku yarattım. Barış gücü bile benden endişelenmeye başlamıştı.

Bir müddet sonra hiçbir konu da şakam olmadığı, inatçı olduğumu ve yüreği patlak birisi olduğumu Rumlarda, İngilizlerde anlamışlardı.

1974 il. Banş Harekatı sırasında Kaymaklı'da o zamanki ismi ile Omorfida Polisi'nde Teymen rütbesi ile komutan idim. Birliklerimiz %80 sivillerden teşkil edilmişti. 14 Ağustos 'ta herkes büyük bir telaş içerisindeydi. Çünkü Kıbnı Türk Toplumu 1. Banş Harekatı'nın sonuçlarını beklerken il. Banş Harekatı yapılıyordu.

Harekat başlamadan önce Tabur komutanı, tabura bağlı bütün birlik komutanlarını bilgilendirmek için gece toplantı düzenlemişti.

Ben il. Banş Harekatı'nın sabah saat 05.00'de başlayacağını bildiğim için büyük bir gerilim içerisinde bulunuyordum. Sebebi ise personele savaşı sabah 05.00'de başlayacağını söyleyemem ve bundan sonra meydana gelecek olaylar beni düşündürüyordu. Evim yerim çok uzaktaydı. Bu yüzden hep taburda kalıyor ve herşeyi öğreniyordum. Birliklerimiz savaşa hazır durumda fakat ne zaman başlayacağını bilmiyorlardı.

Sabah saat 03.00'de tanıtma bezlerini mevzilerin önüne ve damına çektik. Bu bezler, Türk mevzisi olduğunun belirtisiydi. Bezler çekildikten sonra birlikler savaşın yakın olduğunu anlamıştı. Etrafı ölüm ve savaş kokusundan dolayı büyük bir sessizlik kaplamıştı.

Sabah saat 05.00'de Kaymaklı Polisi'nin üst kısmına çıktım ve Beşparmak Dağları'nın üzerinden beş tane uçak kalktı. Lakin güneşin ışıkları havaya vurduğu için uçaklar parlayarak indi ve o anda Türkiye'den gönderilen 5 adet uçak semalarda görüldü. İçimizde müthiş bir coşku uyanmıştı.

Rum tarafındaki tüm mevzilerden bir anda uçaklanmıza ve mevzilerimize ateş açılmaya başlamıştı. Aynı anda bizde atışlara karşılık vermeye başlamıştık. Biz mevzilerde haberleri radyodan alıyorduk. Sıraya giren hangi hedeflerin bombalandığını Bayrak Radyosu tarafından bildiriliyordu ve radyo halka moral vermeye başlamıştı.

II. Banş Harekatı 3 gün devam ettikten sonra yapılan 4 saatlik görüşmelerden sonra ateşkes antlaşması uygulamaya konuldu.

Benim bulunduğum Kaymaklı Bölgesi'nde durum çok kötüydü. Herkes yakınlarını aramaya gelmişti ve ağızlardan çıkan kardeşim, babam gibi bağrışmalar bugün hala kulaklarımda çınlıyor .Benim için ise bu insanlara ölüm haberi vermek çok zordu.

ERTAN KANAT

(53)YAŞ

PINARBAŞI

1974 BARIŞ HAREKATI PARAŞÜT İNDİRMELERİ

1974 Şanlı Banş Harekatı'nda paraşütler bizim köye de inmişti. Bizim köye inenler selametteydi. Hamitköy tarafına düşenler ise rum mevzilerinin olduğu yerlere indiklerinden hep öldürülmüşlerdi. Köylüler inen paraşütleri topladılar . Askerlere su, yemek verdiler .

Paraşütlerin indiği birinci gün cephaneyi toplamakla geçti. İkinci gün Bilelle'ye 15 kişilik takviye gittik. Gittiğimizde mevziler düşmüştü. Bu nedenden çekilmek zorunda kaldık. Rumlar , cesur olsalardı ellerinde imkan vardı ve bizi öldürebilirlerdi. Fakat cesurlukları yoktu. Bilelle'den çekildikve burasını rumlar ele geçirdi.

Endirme birliklerden gelenlerle birlikte sabah taaruz edildi ve Bilelle'yi rumlardan geri aldık. Burayı geri alırken çok şehit verdik. En samimi arkadaşlarımdan Arif Birinci ve Münür yanımda öldüler .Münür bana son söz olarak "aman yandım" dedi. Türk askerleri ateş açınca bilmeden kendi askerlerimizi yaraladılar .Bilelle düştüğünde insanlar aç, susuz kaldılar .Çorapları yıkadıkları sulan içerek hayatta kaldılar .O günleri yaşamayın ne kadar anlatsak durumu anlayamaz.

Ertesi gün Ayvasıl'a gittik. 1. Ateş Kes başlamıştı. Düzovaya mevzilendik. Bir akşam orada kaldık. Ertesi gün emir verildi ve dağa çıktık. Dağ taaruzdan dolayı yanıyordu. Uçaklarımız tarafından burada kovuşlanan rum mevzileri dağıtıldı. Bölük komutanımızın emri ile toplandık. Akşama doğru Türkiye'den bomba uzmanları geldi.

Toplandığımız cephele içinde rumların bize karşı kullandığı silahlar Nato'nun onlara verdiği silahlardı. Türkiye'den gelen bomba uzmanları bunları nasıl topladığımıza şaşırdılar.

Dağ yandığı için kimse birbirini tanıyamıyordu. 30 Ağustos Zafer Bayramı'nda beşinci tabur olan Garava'ya indik. Garava'da bulunan depoyu beklemek için 6 kişi görevlendirilmişti. Deponun yanındaki tarlayı rum kaçarken mayınlamıştı. Bu sırada 6 kişiden 3 kişi kalmıştık. Biz deponun üzerinde mevzilenmiştik. Akın, Ayer ve Necati aşağıya inip tarlaya girdiler. İlk olarak Akın şehit oldu. Onu kurtarmaya koşan Ayer ve Necati'de gözümün önünde can verdiler. Yapacak birşey yoktu. Çünkü mayın onları parça parça etmiş

ve insane halinden çıkartmıştı. Ertesi gün evleri birer birer araştırdık. Bulduğumuz Rumları Lapta'da topladık ve sonar Güney Kıbrıs'a gönderdik. Güney'deki Türkler ise Kuzey'e gönderilmişlerdi. Yani takas yapılmıştı.

OLGUN KARAKULAK

(70) YAŞ

BOSTANCI

EOKA'NIN EYLEMLERİ

Mutlu bir yaşam sürdüğümüz Kıbnımızda fanatik rumların sözde ilhak hayalleriyle adamızı bir cehenneme çevrileceği 1955'in 1 Nisanında ortaya çıktı. Makarios Yunanistan'dan adaya gizli yollardan getirdiği aslen Kıbn'slı olan ve Yunan ordusunda albay olan grivas fiilen başlattığı EOKA, tethiş hareketleriyle bir anda adamız kan gölüne çevrildi.

EOKA 'mn kurulması ile ada çapında sabotajlar başladı. Elektrik hatları havaya uçuruldu. Bazı bölüklerimize baskın düzenlenip, bölükleri wrup silahlarımızı gasbettiler .Bu eylemler önceleri İngilizler içinseydi de, zamanla Türklere yöneldi ve bir çok Türk vatandaşı ve de Türk Polis memuru rumlar tarafından öldürüldü. Bunu gören Kıbns Türkü, Ruma karşı ilkin Karaçete, daha sonra V olkan ismi adı altında örgütlenmek zorunda kaldı. Rumların eylemleri devam ediyordu. İngilizler her iki toplumuda tatmin edecek bir çözüm anayasası hazırlamaya başladı ve 1959 Kıbns Rum lideri Makarios, Türk lideri Dr. Fazıl Küçük ile Türkiye ve Yunan hükümetleri temsilcilerinin ısrarı ile görüşmeler başladı. 1960 yılında bütün tarafların anlaşması ile Kıbns 'ta ortak bir Türk ve Rum hükümeti kuruldu. Bu hükümetle iki cemaat arasında tam paylaşım şu şekilde oldu. Polis kuvvetleri %60 Rurn, %40 Türk olacaktı. Sivil idarede % 70 Rum ve %30 Türk olacaktı. Curnhurbaşkamrurn, Curnhurbaşkan Y ardımcısı Türk olacaktı. Milletvekillerine gelince Sağlık Bakam ve Tarım Bakam Türk diğer bakanlıklar da Rum olacaktı. Oluşan hükümet daha göreve başlamadan Makarios "Bu bir sıçrama tahtasıdır" diye beyanat verdi. Rumların niyetlerinin zaman zaman farkında olan Türkiye Hükümeti ve Türk Liderliği, Rumalnn EOKA tedhiş örgütüne karşı 1958'de TMT'yi kurdu.

Topladığımız cephaneler içinde rumların bize karşı kullandığı silahlar Nato'nun onlara verdiği silahlardı. Türkiye'den gelen bomba uzmanları bunları nasıl topladığımıza şaşırdılar

Dağ yandığı için kimse birbirini tanıyamıyordu. 30 Ağustos Zafer Bayramı'nda beşinci tabur olan Garava'ya indik. Garava'da bulunan depoyu beklemek için 6 kişi görevlendirilmişti. Deponun yanındaki tarlayı rum kaçarken mayınlamıştı. Bu sırada 6 kişiden 3 kişi kalmıştık. Biz deponun üzerinde mevzilenmiştik. Akın, Ayer ve Necati aşağıya inip tarlaya girdiler. İlk oalrak Akın şehit oldu. Onu kurtarmaya koşan Ayer ve necati'de gözümün önünde can verdiler. Y apacak birşey yoktu. Çünkü mayın onları parça parça etmiş ve insan halinden

çıakrmıştı. Ertesi gün evleri birer birer araştırdık. Bulduğumuz rumları Lapta ' da topladık ve sonra Güney Kıbn's'a gönderdik. Güney'deki Türkler ise Kuzey'e gönderilmişlerdi. y ani takas yapılmıştı.

1974 yılında sayfalara sığdıramayacağım kadar ciddi, üzücü ve düşündürücü olaylarla gelip geçti.

20 Temmuz Barış Harekatı ile tarihte bir sayfa değişti. O tarihte olaylar tüm hızıyla devam eOiyordu.

Milletçe sıkı sıkıya bağlı idik. Savaşa sivil halkta katılmıştı. Kimlerin asker olduğu pek belli olmuyordu. Sivil giyimli kişileri bir arazi kenarında, bir taş yığını kenarında görmek mümkündü. Haberleşme azalmıştı.

Hiç unutamayacağım bir olayıml anlatayım; Küçük Kaymaklı ' da eski bir TÜfk mezarlığında mevzilendim. Rumlar Hamitköy'e havan topu atıyor ve havanlar mezarlığa düşüyordu. Sağımda ve solumda top atışları yapılyordu. Türk ordusu tanklarla Haspolat Bölgesi'nden geçerken Kaymaklı Bölgesi'ne ateş ediyor, ben yine onların ateşi altında kalıyordum. Havan topunun havaya uçurduğu Hüseyin isimli mezar taşını havada okudum. Dev gibi taş bir karuş öteme düştü. Bu durumdan kurtulmak için daha ilerki bir yere gitmeye karar verdim. Zaten çevremde olan kişilerle irtibatım kesilmişti. İki arkadaşım ile ilerleme esnasında rumlar beş adet tank ve geride piyade birlikleri ile saldırıya geçtiler.Kurulan Kıbn's hükümeti 1963 Aralığına kadar yaşadı. Bu tarihte Rumlar Türklere saldırarak Enosis niyetini hayata geçirdiler. Bundan sonra Rum Türk çatışmaları başlar. Rumlar bir çok köyümüze baskın düzenleyip, bir çok Türkü öldürdüler .Kurdukları pusularla kadın, çocuk ve yaşlı demeden yapmadıkları işkence kalmadı. Bütün bunlar 1974'e kadar devam etti. Sözde medeni geçinen Avrupa ve diğer devletler gözlerini ve kulaklarını tıkadılar. 1974'te Rumlar hayallerini gerçekleştirmek için Makarios'a karşı ihtilal yaptılar ve Makarios'un yerine Nikos Samson isminde bir EOKA 'cayı Cumhurbaşkanı yaptılar. İşin ciddiyetini anlayan, o zamanın Türkiye Cumhuriyeti Başbakan Bülent Ecevit, Kıbn's Cumhuriyeti garantör devleti olan İngiliz hükümetine, Kıbn's Anayasası 'nın ihlal edildiğini ve Rumların Türklere karşı silahlı saldırılar başlattığını anlattı ve beraberce adaya müdahale ederek anayasayı tekrar işler hale getirmelerini söyledi. Fakat İngiliz Hükümeti buna yanaşmadı. Bunun üzerine İngiliz, Amerika, Y unan ve Türk hükümetleri temsilcileri bu konuyu acilen görüşmeye başladılar

.Görüşmelerin uzaması ile Türk hükümeti temsilcisi Sayın Dışişleri Bakam Turan Güneş yaptıkları bir oyalama olduğunu anlayınca Başbakan Bülent Ecevit'e bir şifre gönderdi (Ayşe Tatile çıktı). Bu şifreli mesajdan sonra Sayın Ecevit Rumlara "Biz savaş için değil, barış için geldik" dedi. 20 Temmuz 1974 sabahı Rumlar Gime'de Türk gemilerine ateş açmaya başladılar .Türk ordusunda sahile çıkıp Rumlara gereken dersi verdi ve bizi kurtardı. Ben bütün bu olayların içindeydim ve o günleri yaşadım ve bu gün hala hepsi içimde am olarak saklı duruyor.

Avrupa ve diğer devletler gözlerini ve kulaklarını tıkadılar. 1974'te Rumlar hayallerini gerçekleştirmek için Makarios'a karşı ihtilal yaptılar ve Makarios'un yerine Nikos Samson isminde bir EOKA 'cuyu Cumhurbaşkanı yaptılar. İşin ciddiyetini anlayan, o zamanın Türkiye Cumhuriyeti Başbakan Bülent Ecevit, Kıbrıs Cumhuriyeti garantör devleti olan İngiliz hükümetine, Kıbrıs Anayasası'nın ihlal edildiğini ve Rumların Türklere karşı silahlı saldırılar başlattığını anlattı ve beraberce adaya müdahale ederek anayasayı tekrar işler hale getirmelerini söyledi. Fakat İngiliz Hükümeti buna yanaşmadı. Bunun üzerine İngiliz, Amerika, Yunan ve Türk hükümetleri temsilcileri bu konuyu acilen görüşmeye başladılar .Görüşmelerin uzaması ile Türk hükümeti temsilcisi Sayın Dışişleri Bakam Turan Güneş yaptıkları bir oyalama olduğunu anlayınca Başbakan Bülent Ecevit'e bir şifre gönderdi (Ayşe Tatile çıktı). Bu şifreli mesajdan sonra Sayın Ecevit Rumlara "Biz savaş için değil, barış için geldik" dedi. 20 Temmuz 1974 sabahı Rumlar Gime'de Türk gemilerine ateş açmaya başladılar .Türk ordusunda sahile çıkıp Rumlara gereken dersi verdi ve bizi kurtardı. Ben bütün bu olayların içindeydim ve o günleri yaşadım ve bu gün hala hepsi içimde am olarak saklı duruyor.

başlattığını anlattı ve beraberce adaya müdahale ederek anayasayı tekrar işler hale getirmelerini söyledi. Fakat İngiliz Hükümeti buna yanaşmadı. Bunun üzerine İngiliz, Amerika, Yunan ve Türk hükümetleri temsilcileri bu konuyu acilen görüşmeye başladılar .Görüşmelerin uzaması ile Türk hükümeti temsilcisi Sayın Dışişleri Bakam Turan Güneş yaptıkları bir oyalama olduğunu anlayınca Başbakan Bülent Ecevit'e bir şifre gönderdi (Ayşe Tatile çıktı). Bu şifreli mesajdan sonra Sayın Ecevit Rumlara "Biz savaş için değil, barış için geldik" dedi. 20 Temmuz 1974 sabahı Rumlar Gime'de Türk gemilerine ateş açmaya başladılar .Türk ordusunda sahile çıkıp Rumlara gereken dersi verdi ve bizi kurtardı. Ben bütün bu olayların içindeydim ve o günleri yaşadım ve bu gün hala hepsi içimde am olarak saklı duruyor.başlattığını anlattı ve beraberce adaya müdahale ederek anayasayı tekrar işler hale getirmelerini söyledi. Fakat İngiliz Hükümeti buna yanaşmadı. Bunun üzerine İngiliz, Amerika, Yunan ve Türk hükümetleri temsilcileri bu konuyu acilen görüşmeye başladılar

.Görüşmelerin uzaması ile Türk hükümeti temsilcisi Sayın Dışışleri Bakam Turan Güneş yaptıkları bir oyalama olduğunu anlayınca Başbakan Bülent Ecevit'e bir şifre gönderdi (Ayşe Tatile çıktı). Bu şifreli mesajdan sonra Sayın Ecevit Rumlara "Biz savaş için değil, barış için geldik" dedi. 20 Temmuz 1974 sabahı Rumlar Gime'de Türk gemilerine ateş açmaya başladılar .Türk ordusunda sahile çıkıp Rumlara gereken dersi verdi ve bizi kurtardı. Ben bütün bu olayların içindeydim ve o günleri yaşadım ve bu gün hala hepsi içimde am olarak saklı duruyor.

MEHMET LORD

YAŞ 61

GİRNE

İNDEKS

İSİM

SAYFA NO.

1-MEHMET MENEKAY.....	1,2,3,4
2-ÖZKAN MAVİOĞLU.....	5,6,7,8,9
3-YAŞAR MEHMET OSMAN.....	10,11,12
4-ORAL ÇERKEZLER.....	13,14,15
5-MUSTAFA KARABEÇÇA.....	16,17
6-BEHRAT ALİ.....	18
7-ALİYE ÇAYGÜR.....	19
8-ARİF MERTDAĞ.....	20
9-AZİZ ALKANAT.....	21
10-ERTAN KANAT.....	22,23,24,25
11-OLGUN KARAKULAK.....	26,27
12-MEHMET LORT.....	28,29,30,31

İNDEKS

YER İSMİ

SAYFA NO

1- LEFKOŞA -----	3,18,19,22
2- ERENKÖY -----	5,8
3- BOZDAĞ -----	5
4- MANZURA -----	5,8
5- ALEV KAYA -----	5
6- GEMİKONAĞI -----	6,7,8
7- LEFKE -----	7,8,10,13,17,19
8- YEŞİL YURT -----	7
9- OFTAKÖY -----	21,22
10-HAMİTKÖY -----	26,29
11-GİRNE -----	10,30
12-ÇAMLIBEL -----	11
13-LEYMOSUN -----	11
14-BAF -----	11
15-BAĞLIKÖY -----	16
16-YEDİDALGA -----	16
17-LAPTA -----	27
18-GÖNYELİ -----	22
19-BİLELLE -----	26